

CINQUÈ-TERCERA

(Aquest relat ha obtingut un accèssit al I PREMI LITERARI DE RELATS CURTS CASINO DE GRANOLLERS en la modalitat de microrelat)

Autora: **CRISTINA SOLÉ PADULLÉS**

No sé quin impuls m'ha empès a ser avui aquí, picar el cinquè-tercera i endinsar-me en un ascensor amb el mirall picat i més petit del que recordava. L'ascens es fa lent i quan finalment veig escrit "Quinto" a la paret, m'espera un somriure d'orella a orella. El típic comercial de jaqueta i corbata, carpeta sota el braç i rialla impostada em fan mal a la vista. Deixo anar un somriure tímid mentre l'home em dona la benvinguda i em felicita per ser la primera. Aquests caramels volen ràpid, assegura.

Arrossegada per un allau de paraules que em perforen les orelles, poso els peus al petit rebedor. D'una brillantor exagerada, fruit d'unes parets que semblen miralls i d'un carregament d'ulls de bou que em fan parpellejar com una metrallera, acabo optant per posar la vista a terra. Parquet. Se'm regira l'estómac. El comercial segueix cantant les meravelles del petit estudi tot fent anar la carpeta amunt i avall. Abans era un pis sencer, d'aquells tan grans i desaprofitats oi? S'equivoca. Nosaltres vam aprofitar tots els racons d'aquell pis centenari, aquell cinquè-segona, rebatejat a cinquè-tercera. Mutilat. Ara només veuré l'ala interior; la mateixa que ens semblava el pou de les meravelles a l'Àlícia i a mi i que recorriem durant les llargues tardes de diumenge com si fóssim dues exploradores.

L'home em fa passar al "menjador". Tinc el cor encongint. I si no puc fer-me a la idea que aquí vaig passar bona part de la meva infància? Perquè jo avui he vingut a evocar el meu jo del passat, a recordar-me rodejada de quincalla, llibres i calaixos plens de misteris i secrets. Sento una fiblada al pit. Tot és tan ofensivament blanc, tan desproveït d'història que tinc ganes de plorar. M'imagino com van arrancar el paper de les parets i sento com si m'esquincessin la pell de dalt a baix. On abans hi reposaven els tres armaris de la iaia ara hi ha una cuina. Intento visualitzar les mantes de ganxet, la roba dels anys seixanta de la mare, el vestit de núvia de la iaia. Ja no escolto el pobre comercial però el sento. Em recita totes les obres que s'hi han fet i no li deu cabre al cap que no m'interessin gens les reformes, que el que ell en diu renovacions jo en dic mutilació, aniquilació. Ja no queda res d'aquell entorn que per mi era màgic.

Què hi faig aquí? He vingut a torturar-me? Em quedo d'esquenes al comercial, recolzada sobre la placa d'inducció. L'home deu pensar que m'interessa la cuina d'última generació i diu no sé què d'un camp ferromagnètic i sospiro profundament i tinc un moment de revelació. Ja sé per què he vingut. Això és un enterrament, un comiat, un dol. Mai vaig poder acomiadar-me de la casa que em va acollir durant tants anys. Els avis van morir com si s'haguessin posat d'acord i els propietaris no van tenir cap pietat a demanar que ho buidéssim tot. Jo estudiava per la selectivitat i un bon dia la mare em va dir que ja estava, que havien tingut una feinada de por amb el pare. Ja està? Ja no hi podem anar més?, vaig exclamar consternada. Com es poden desocupar setanta anys d'història familiar en un mes i no dir-me'n res? És que tu havies d'estar pels estudis, va respondre la mare. Només era una casa vella, va rematar. Com si un pogués esborrar la joventut d'un cop de ploma.

Em tombo robòticament per prendre perspectiva d'aquest menjador que pels avis era l'habitació de darrere. Que n'havia passat d'hores en aquesta sala! Tardes i vespres sota aquells sostres altíssims esperant que el pare ens recollís de la feina. Berenàvem, fèiem els deures i "pujàvem" a sopar al menjador de veritat; el d'unes habitacions més enllà, quan el pis no havia estat partit en dos; quan només existia el cinquè-primera i cinquè-segona; quan allò era una llar plena d'història i històries i l'aire bullia activitat i vida. Ara tot és net i buit, lluminós

i apagat alhora. Només s'hi respira l'esmalt de la pintura, la fusta dels armaris, l'olor a nou, a modern. M'agradaria cridar, colpejar els armaris nous de trinca i sense ànima, però en comptes d'això em retorço tots els dits sobre la vitroceràmica amb una fúria descontrolada. Afluixo les mans quan poso l'esguard al sostre. Hi trobo a faltar els borrisols d'humitat que eren el corcò de l'avi.

És pensar en l'avi i venir-me al cap la màquina d'escriure. Ens la va posar en aquesta sala i amb l'Àlícia fèiem torns i escrivíem unes ximpleries que ens feien riure a cor que vols. Si em concentro encara puc sentir aquell clec-clec, clec-cec i emmascarar la veu d'aquest home que no calla. Recordo el dia que vam trobar el diari d'adolescent de la mare mentre tafanejàvem els calaixos del secreter que ara tinc a casa, decapat i amb tractament pels corcs. No sabíem què hi buscàvem però sempre hi trobàvem coses interessants: llibretes d'escola de la mare, fotografies en blanc i negre d'ella amb minifaldilla, la mare amb el cabell curt, la mare d'excursió amb les monges, els avis i la mare amb la palma, l'avi amb barret de palla a la Plaça Catalunya donant de menjar als coloms amb la mare de cinc anys... Semblava que els calaixos reproduïen el seu contingut quan els tocaves, perquè sempre hi descobríem nous tresors. El dia que vam trobar el diari vam fer xiscles i vam afanyar-nos a tancar la porta. Aquelles pàgines ens van revelar una nova mare; una noia tímida, innocent, esbojarrada, alegre, amb ganes de menjar-se el món. Després ens vam dedicar a traspasar els millors fragments a l'Olivetti i vam acabar barallant-nos perquè l'Àlícia allargava massa el seu torn i jo, per fer-la fora, vaig fer córrer la cinta amb els dits. I van venir les empentes i estirades de cabells. L'avi va venir esverat, despentinat i mig despullat, perquè ja començava a deambular pel llarg passadís amb el cap a tres quarts de quinze. Ningú se'n va adonar que començava a perdre la xaveta. Sovint es tancava al despatx que és on ara aquest home em fa passar tot anunciant el dormitori. L'avi sí que hi guardava secrets en aquell despatx fosc. Als calaixos no només hi tenia muntanyes de grapes, tinta d'Olivetti, segells, sobres i papers encapçalats amb el seu nom. En un d'ells també hi vam trobar bitllets de mil pessetes, enrotllats, premsats i lligats amb gomes de pollastre. El pitjor és que eren enganxats amb celo ben al fons i que la mare els va descobrir quan les pessetes ja no hi havia manera de canviar-les a euros.

L'home segueix parlant i el sento dir que el del costat disposa de tres habitacions dobles i un menjador amb vistes al Tibidabo. No cal que em faci gaires explicacions de com és "l'altre" pis, que jo hi vaig passar moltes hores. Té raó que el menjador és una delícia, o més aviat ho era, amb aquella tribuna enfocada al Tibidabo. Quants capvespres quedant embadalida amb les pinzellades de cel rogent que ens regalava tot sovint Barcelona! Però la mirada també la dirigíem cap avall, quan buscàvem el cotxe del pare, que ens venia a buscar cap al tard. Aquesta era una altra competició que teníem amb l'Àlícia: la primera que trobava el Renault 9 vermell baixant per Bailèn tenia el privilegi de seure a l'ascensor. I és que aquell ascensor centenari era una relíquia modernista amb seient de fusta i tot, i m'havia fet mal veure que ja no hi era.

Ara em fa passar al magnífic bany que per mi no era més que l'habitació de cosir de la iaia. Tristament, on reposava l'esplèndida Singer de pedal que la mare es va veure obligada a vendre, ara hi ha una pica i moble de bany de disseny model no-sé-què, amb amplis calaixos blancs. Tot plegat és tan blanc i pur que sembla un lavabo d'hospital acabat de desinfectar. On és tota aquella calidesa que embolcallava la petita estança de la iaia? Ai, aquella olor seva, aquella banqueta recoberta de quadrats fets de ganxet que la iaia ajuntava, tot elaborant mantes de diferents mides. Entremig de tanta blancor em costa evocar la imatge de la iaia manipulant aquelles capsas de galetes daneses que utilitzava per guardar-hi els estris de costura. El so que feien quan les obria i destriava fils i agulles encara ara el recordo. Sí, ara se'm perfila la iaia amb un fil a la boca i un didal al dit, i em puc fer venir les seves explosions de riure quan reaccionava als programes de ràdio que escoltava mentre cosia. De vegades me la mirava de lluny i quan em veia em deia, *què, vols un aniset?* I jo feia que sí i aleshores aturava el pedaleig, allargava el braç i treia una altra capseta i em deia que parés la mà i m'hi abocava uns quants anissos. Inspiro ben fort perquè em sembla que, malgrat que l'home obre i tanca la mampara de la dutxa amb ímpetu, si tanco els ulls, encara soc capaç d'evocar la barreja d'olors i sons amb toc anisat d'aquells moments només meus. Alhora, no puc evitar

aquella imatge fatídica de la iaia, rígida, deixant-se caure com un pes mort, amb la boca torta i la mare cridant, mentre el pare trucava l'ambulància i els veïns de davant sortien al replà. El peu de la iaia va quedar entortolligat al pedal i tot de betes i fils van anar per terra. No sé per què en aquell moment vaig posar-me a recollir tot l'arsenal de costura que havia quedat esbarriat de mala manera. Amb mans tremoloses ho vaig disposar tot el millor que vaig poder dins la capsa de galetes daneses. Potser ho vaig fer perquè sabia que allò era el seu bé més preuat i era una mica com per ajudar-la, per dir-li sense paraules que jo estimava el que ella estimava, encara que la iaia ja mai més va tornar a tocar aquelles capsas de llauna i aquella petita cambra va quedar en desús i a mi em feia basarda cada vegada que hi passava, no perquè pensés que m'havia d'aparèixer els seu esperit sinó perquè feia llàstima de veure com de fosca i abandonada havia quedat l'habitació de cosir.

Em torno a mirar el bany amb àmplia dutxa i l'home diu que és model Evolution amb columna hidromassatge i quasi és a punt de ficar-se dins el plat de dutxa però s'ho repensa i se m'acosta. S'ha adonat que m'interessa més el moble del lavabo, que acaricio amb cura, i em torna a citar les avantatges del marbre venecià. Òbviament no li dic que en realitat estic acarionant la Singer de la iaia, les seves mans arrugades i tota la vida que va contenir un dia aquelles quatre parets.

La visita s'acaba i tornem al rebedor. Se sent un fort guirigall. El comercial obre la porta i es topa amb els veïns de l'altra banda del pis; una mare francesa amb dos nens que no paren de somicar. Poc saben que a la cambra principal de casa seva l'avi va morir un dia gèlid de gener i que la seva mort va arribar acompanyada d'unes al·lucinacions en forma d'animals que, segons ell, es passejaven per l'habitació i li volien saltar al llit. Semblava que la demència se li menjava el cervell i els sentits. Poc saben també aquests francesos que jo ara surto d'un enterrament i que tota jo tremolo per dins i que m'agradaria que es fessin fonedissos i em deixessin amb la meua pena una estona més, que no fan més que irrompre en un moment de màxima intimitat. Calleu!, crido per dins. Sembla que algun àngel del cel em deu haver escoltat perquè aleshores el comercial em diu que el disculpi i comenta no sé què amb la francesa i els nens callen en sec. Aprofito per tombar-me i dir definitivament adéu a la meua infància. Tanco els ulls, inspiro i veig la iaia i l'avi, sento el clec-clec de l'Olivetti, el tac-tac de la Singer, el so de les capsetes de llauna, el riure de l'Àlícia i meu, les corredisses passadís amunt i avall i encara faig volar més la imaginació i, amb un anís al paladar, em posiciono en aquella tribuna, que ves a saber com deu ser ara, admiro el sol rogent rere el Tibidabo i... Alguna cosa m'ha trepitjat el peu i em veig obligada a obrir els ulls i sembla que estic obstruint el pas dels francesos, que ja tornen a estar esvalotats i tot plegat em sembla una intrusió en majúscules. La dona porta una bicicleta plegable i la roda m'ha aixafat el peu. El sùmmum de la modernitat. Ho trobo desconsiderat i sé que estic sent injusta. Tan de bo pogués dir-li a aquesta dona que necessito uns minuts de soledat, perquè avui enterro la meua joventut, m'acomio d'una llar que em va desaparèixer de la nit al dia i que sentint-ho molt ni ella ni la bici hi tenen cabuda; ni els pobres nens plorant, ni el comercial caspós de somriure congelat.

Tanmateix m'enretiro en silenci i m'encamino cap a l'ascensor mutilat. El comercial em demana si estic decidida a llogar-lo i que un bombonet com aquell no dura més d'un dia.

No és exactament el que buscava.

Diu que ho comprèn tot i que fa cara de no entendre per què deixo escapar un estudi tan ben situat, recentment reformat i a un preu per sota de mercat.

Obro la porta de l'ascensor i no sé per què em delato.

Abans hi havia un petit seient de fusta aquí. Ho sé perquè jo ja he viscut en aquest edifici.

La confessió final. Calia? Crec que busco una mica de comprensió, d'empatia, de silenci, de respecte.

De debò? Així, ha vist com han millorat els pisos?

Desenganya't. Aquí no hi ha comprensió. Els nens francesos encara remuguen i la mare els fum quatre crits, els fa passar cap dins i fa espetegar la porta sense miraments. El cor m'ha pujat a la boca. La iaia no suportava els cops de porta. Sempre la tancava de forma tan calmosa que el seu grinyol se sentia a càmera lenta; un grinyolar tan llarg que hom podria

haver escrit les notes en una partitura. I encara em dono uns segons per recordar aquella música celestial.

Crec que van treure la cadireta de l'ascensor per fer lloc a les bicis – diu el comercial –. Sembla que la gent es queixava. Està segura que no el vol llogar? Si vostè ha viscut aquí sap com de ben situada es troba la finca.

Ho sé. És... era perfecte. Bona tarda.

M'afanyo a cloure les portes i prémer el botó. Evito la mirada del comercial i m'empasso la nostàlgia d'una glopada, tot dient-me que no hi ha sentiment més bonic i trist alhora.